

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1TdoV/6/2018
Identifikačné číslo spisu:	9516100201
Dátum vydania rozhodnutia:	21.08.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. František Mozner
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:9516100201.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Františka Moznera a sudcov JUDr. Libora Duľu, JUDr. Štefana Micháliku, JUDr. Petra Paludu a JUDr. Aleny Šiškovéj na neverejnom zasadnutí konanom 21. augusta 2019 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Ing. W. N., PhD. a spol. pre prečin nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák., o dovolaniach obvinených Ing. W. N., PhD. a prof. Ing. O. N., CSc. proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. apríla 2018, sp. zn. 5 To 6/2017, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolania obvinených Ing. W. N., PhD. a prof. Ing. O. N., CSc. odmieta.

Odôvodnenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej už len „najvyšší súd“) dovolaním napadnutým rozhodnutím podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolania obvinených Ing. W. N., PhD. a prof. Ing. O. N., CSc. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) z 26. júna 2017, sp. zn. PK-2T/28/2016.

Pokiaľ ide o naposledy označený rozsudok prvostupňového súdu, týmto boli skôr menovaní obvinení uznaní za vinných z prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák., ktorý spáchali tak, že v období od 17. mája 2016 do 23. mája 2016 v I., G. č. X v priestoroch budovy M. v I. (ďalej len „M. I.“), ďalej na parkovisku pri Fakultnej nemocnici v Nitre, v obci Nitrianske Hrnčiarovce a na ďalších doposiaľ nezistených miestach, po predchádzajúcej vzájomnej dohode medzi Ing. W. N., PhD. a prof. Ing. O. N., CSc. si títo vyžiadali a prijali cez sprostredkovateľa Ing. W. O., PhD., nar. XX. W. XXXX, finančnú hotovosť vo výške 500 eur od R. M., nar. XX. V. XXXX, študenta M. I., za to, že prof. Ing. O. N., CSc. svojím vplyvom bude pôsobiť na doc. Ing. V. Q., CSc., pôsobiaceho ako vedúci Katedry K. M. I., a zabezpečí mu úspešné absolvovanie skúšky z predmetu B. I, následne po vykonaní a zapísaní skúšok do výkazu o štúdiu z predmetov B. I a B. II Ing. W. N., PhD. a prof. Ing. O. N., CSc. cez sprostredkovateľa Ing. W. O., PhD. opätovne vyžiadali a prijali od R. M. hotovosť vo výške 200 eur ako doplatok za úspešné absolvovanie skúšky aj z predmetu B. II.

Za to boli obom obvineným uložené rovnaké tresty, konkrétne podľa § 336 ods. 1 Tr. zák., za použitia § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. a s poukazom na § 36 písm. j) Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov, ktorého výkon bol podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák. a § 50 ods. 1 Tr. zák. podmienčne odložený na skúšobnú dobu dvanásť mesiacov, za súčasného uloženia povinnosti podrobiť sa v skúšobnej dobe v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu, a podľa § 56 ods. 1 Tr. zák. s prihliadnutím na § 57 ods. 1 Tr. zák. peňažný trest vo výmere 500 eur s tým, že pre prípad úmyselného zmarenia výkonu tohto trestu im bol podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. ustanovený náhradný trest odňatia slobody vo výmere troch mesiacov.

Dňa 20. júla 2018 boli ŠTS doručené obsahovo úplne totožné dovolania (v skutočnosti však ide iba o jedno spoločné podanie) obvinených Ing. W. N., PhD. a prof. Ing. O. N., CSc., podané prostredníctvom nimi zvoleného obhajcu Mgr. Mareka Paru a smerujúce proti skôr uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu, ako aj konaniu, ktoré mu predchádzalo, keď ako dovolacie dôvody boli označené dôvody uvedené pod písm. c), g) a i) § 371 ods. 1 Tr. por.

Neskôr (18. februára 2019) bolo priamo dovolaciemu súdu doručené i obhajcom obvinených spísané doplnenie podaných dovolaní (opäť ide o jedno podanie, spoločné pre oboch obvinených), ktorého obsahom je „len“ argumentačné rozšírenie už skôr uplatnených dovolacích tvrdení.

Čo sa týka konkrétneho odôvodnenia vyššie uvedených dovolacích dôvodov, tak v súvislosti s dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. obvinení úvodom najprv vo všeobecnosti poznamenali, že do práva na obhajobu patrí nepochybne i právo na rešpektovanie princípov prezumpcie nevinu a rovnosti strán, či tiež právo navrhovať a predkladať dôkazy (resp. argumentáciu) vo svoj prospech.

Ďalej už s poukazom na znenie ustanovení § 319, § 321 ods. 1 písm. a) a § 322 ods. 1 Tr. por. konkrétne namietali, že konajúci odvolací súd nemohol na jednej strane uznať argument obhajoby vo forme porušenia práva na obhajobu a do spisu zabezpečiť jednak záznamy telekomunikačnej prevádzky, ako aj obrazovo-zvukové záznamy, a následne prvostupňový rozsudok nezrušiť, nakoľko v tomto rozsahu bolo predsa odvolanie dôvodné (a postupom súdu prvého stupňa došlo k zásahu do práva na obhajobu), keď zároveň tiež doplnenie konania odvolacím súdom bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami a nové vo veci zabezpečené dôkazy mohli viesť k iným skutkovým záverom.

Ak ide potom o posledne zmieňovanú možnosť zmeny skutkových záverov doplnením konania, obvinení poznamenali, že túto konajúci senát odvolacieho súdu v podstate už vopred odmietol, ako je to zrejmé z jeho konštatovania nachádzajúceho sa na s. 18 dovolaním napadnutého uznesenia, a síce, že: „... na poslednú chvíľu svojou obhajobou poverili obhajcu Mgr. Mareka Paru, ktorého obhajobou docielili len a len oddialenie právoplatného rozhodnutia vo veci, pretože iný výsledok (zamietnutie odvolania) za tejto dôkaznej situácie sa ani nedal očakávať.“ Taký postoj senátu, keď bol o ich vine celkom zjavne rozhodnutý už vopred - bez zváženia doplnenia konania záznamami telekomunikačnej prevádzky a obrazovo-zvukovými záznamami, ktorých obsah nepoznal - je pritom podľa dovolateľov v príkrom rozpore tak s princípom prezumpcie nevinu, ako aj právom na spravodlivý proces, tvoriacich integrálnu súčasť práva na obhajobu.

Pokiaľ ide o poskytnutie údajne nadštandardného priestoru na uplatnenie práva na obhajobu (s. 15 dovolaním napadnutého uznesenia) v podobe konkrétne poskytnutej lehoty 12, či 16 dní na oboznámenie sa s doplnenými záznamami telekomunikačnej prevádzky (celkovo išlo o 9.185 zvukových a textových záznamov) spolu s obrazovo-zvukovými záznamami (o rozsahu 40-tich pracovných dní), tak rovnako ani v tomto smere obvinení nesúhlasia s odvolacím senátom, keď naopak majú za to, že im bola uložená nespĺniteľná podmienka, čím bolo zásadným spôsobom zasiahnuté do ich práva na obhajobu. A keďže týmto postupom senát odvolacieho súdu súčasne zvýhodnil prokurátora na ich úkor, nakoľko bolo úlohou prokuratúry predložiť už v prípravnom konaní, najneskôr však v konaní pred súdom prvého stupňa všetky relevantné dôkazy tak, aby boli obhajobe k dispozícii (§ 209, § 234 ods. 1, ods. 4 Tr. por.), a teda ich čas na spracovanie dôkazov bol neporovnateľný s časovým rozmedzím poskytnutým

obhajobe, bol tým porušený i princíp rovnosti strán.

Za ďalšie podstatné pochybenie odvolacieho súdu obvinení v podaných dovolaniach označili nevysporiadanie sa s tou nimi namietanou skutočnosťou, že obrazovo-zvukové záznamy z kabinetu Ing. W. O., PhD. obsahujú prvý záznam z 3. mája 2016, pričom však príkaz sudcu pre prípravné konanie podľa § 114 Tr. por., sp. zn. BB-ŠTS-V-300-2/16-Ntt-225, určil sledované obdobie už od 20. apríla 2016. Pokiaľ sú záznamy neúplné (čo nie je zrejmé), bolo ich selekciou porušené ich právo na obhajobu.

A napokon, odvolací súd mal podľa názoru obvinených porušiť ich právo na obhajobu zásadným spôsobom taktiež tým, že neumožnil ich obhajcovi odôvodniť záverečný návrh podľa § 295 ods. 3 a § 298 Tr. por. s primeraným použitím § 274 Tr. por.

Naplnenie druhého uplatneného dôvodu dovolania - podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. odôvodnili obvinení spôsobom vykonania výsluchu svedka Ing. W. O., PhD. na hlavnom pojednávaní 4. mája 2017, kedy tento s odvolaním sa na obavu z možného privodenia si trestného stíhania podľa § 130 ods. 2 Tr. por. odmietol vo veci vypovedať, následne na čo súd prvého stupňa podľa § 263 ods. 4 Tr. por. prečítal jeho výpoveď z prípravného konania z 8. novembra 2016.

Obvinení namietali, že súd prvého stupňa mal najskôr rozhodnúť o samotnej dôvodnosti využitia práva skôr menovaného svedka odmietnuť vo veci vypovedať (t. j. toto nebolo možné bez ďalšieho akceptovať), pričom v prípade, že by mu uvedené právo nepriznal, mal ho adekvátne poučiť podľa § 70 Tr. por. o možných následkoch jeho postupu, čím by mohol dosiahnuť zmenu postoja svedka a uskutočnenie jeho výpovede. Pokiaľ by potom naopak súd svedkovi právo odmietnuť vypovedať priznal, mal skúmať obsah jeho poučenia v prípravnom konaní.

Vo vzťahu k samotnému odmietnutiu vo veci vypovedať zo strany svedka Ing. W. O., PhD. obvinení zdôraznili, že ak sa svedok v prípravnom konaní po riadnom poučení podľa § 130 Tr. por. vyslovne vyjadrí, že chce vypovedať a výpoveď aj vykoná, potom prirodzene ani v ďalšom priebehu konania nemôže pociťovať obavu z hrozby trestného stíhania v rozsahu už vykonanej výpovede. Rovnako tak súčasne platí, že aj s ohľadom na zásadu ne bis in idem sa svedok nemôže v rozsahu už vykonanej výpovede obávať trestného stíhania pre skutok, za ktorý už bol právoplatne odsúdený. Podľa názoru obvinených teda v konečnom dôsledku s poukazom na uvedené u dotknutého svedka nebola a ani nemohla byť daná obava z možnosti privodiť si svojou výpoveďou trestné stíhanie (a teda bol povinný splniť si svoju zákonnú povinnosť a svedčiť v konaní pred súdom), keď tu podporujúco poukázali i na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Dieter Wanner proti Nemecku z 23. októbra 2018, č. 26892/12, § 33 až § 35.

K už spomínanému poučeniu svedka pred jeho výsluchom v prípravnom konaní 8. novembra 2016 potom obvinení poznamenali, že toto neobsahuje vymedzenie skutku, ktorého sa mala výpoveď týkať, keď tu podporne poukázali zároveň i na R 3/1981, a to s tým záverom, že ak teda dotknutý svedok uvedeným spôsobom nebol poučený a na hlavnom pojednávaní potom odmietol vypovedať, nebolo možné zápisnicu o jeho skoršej výpovedi prečítať.

Obvinení v tejto súvislosti ďalej uviedli, že výpoveď svedka Ing. W. O., PhD. bola rozhodujúcim dôkazom vo veci - konkrétne išlo o jediný priamy dôkaz predpokladaného skutku, keď jeho ústnou a bezprostrednou výpoveďou by si mohol súd utvoriť komplexný obraz o jeho vierohodnosti. V neskôr doručenom doplnení podaných dovolaní pritom obvinení v súvislosti s rozoberaným uvádzali i dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. a upozornili tiež na to, že právo svedka nevypovedať a neusvedčovať seba samého v ich prípade kolide s právom na spravodlivý proces, ktorého súčasťou je aj právo na obhajobu a právo na výsluch svedkov (osobitne ak ide o priamych svedkov, ktorých výsluch požaduje aj ustálená judikatúra ESLP), vyjadrujúcich sa ako v prospech, tak aj v neprospech obžaloby.

Úplne na záver k tomu potom obvinení zdôraznili, že samotné zamietnutie práva svedka na odmietnutie

výpovede pre obavu z možnosti trestného stíhania pred súdom v čase po výpovedi tejto osoby v procesnom postavení svedka v prípravnom konaní a v čase po právoplatnom meritórnom rozhodnutí o vine tejto osoby za skutok, o ktorom má v procesnom postavení svedka vypovedať, musí byť o to legitímnejšie v prípadoch osôb, ktoré v dôsledku spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní dosiahli výhodu v podobe vyčlenenia na samostatné konanie a uzavretia dohody o vine a treste, čím sa ich výpoveď javí ako nespochybniteľná občianska povinnosť a nemožnosť ich ďalšieho trestného stíhania ako nevyvrátiteľný fakt.

Ak ide o odôvodnenie posledného uplatneného dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., tak v tejto súvislosti obvinení v prvom rade zdôraznili, že formulácia „svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby“ uvedená v § 336 ods. 1 Tr. zák. predstavuje uplatnenie vplyvu páchatel'a zásadne smerujúceho k zneužívaniu právomoci osoby, ktorá je predmetom pôsobenia, a teda nepôjde o pôsobenie síce neformálne, avšak nevybočujúce z podstatného smerovania k legálnemu účelu právomoci osoby uvedenej v § 329 Tr. zák.

V ich prípade v skutkovej vete použitá formulácia „prof. N. zabezpečí R. M. úspešné absolvovanie skúšky z predmetu B. I a za doplatok aj úspešné absolvovanie skúšky z predmetu B. II“ pritom ale nevyklučuje uplatnenie vplyvu, ktorý nesmeruje k zneužitiu právomoci osoby, ktorá je predmetom pôsobenia.

Odvolací súd v napadnutom uznesení síce skonštatoval (s. 22), že legálny spôsob absolvovania skúšky existoval len jeden, a to prihlásením sa na skúšku cez informačný systém a úspešným vyplnením testu, pričom všetky ostatné spôsoby predstavovali nelegálnu činnosť, avšak aj napriek uvedenému konštatovaniu platí, že skutková veta musí obsahovať také vymedzenie skutkových okolností, z ktorých jednoznačne bez akýchkoľvek pochybností, t. j. bez iných možných skutkových verzii, vyplýva naplnenie formálnych znakov skutkovej podstaty trestného činu uvedeného vo vete právnej.

Rovnako aj v skutkovej vete použitá formulácia „po vzájomnej dohode si vyžiadali a prijali finančnú hotovosť za to, že prof. Ing. O. N., CSc. bude svojím vplyvom pôsobiť na doc. Ing. V. Q., CSc.“ nenapĺňa potom podľa názoru obvinených pre absenciu spoločného konania (v zmysle „pôsobenia na výkon právomoci“) pojem spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák.

Ako posledné na podporu naplnenia rozoberaného dôvodu dovolania obvinení uviedli, že podľa ustálenej súdnej praxe musí súd pri prečine obligatórne skúmať (obdobne ako naplnenie formálnych znakov príslušnej skutkovej podstaty) aj naplnenie tzv. materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Tr. zák., keď pri správnej aplikácii uvedeného hmotnoprávneho ustanovenia môže dospieť k záveru, že zistený skutok nie je trestným činom. Potreba, aby odôvodnenie výroku súdneho rozhodnutia o vine zo spáchania skutku naplňajúceho formálne znaky prečinu mimo rozumných pochybností zodpovedalo požiadavke preukázania materiálneho korektívu, pritom vyplýva zo zásady spravodlivého súdneho konania.

Na základe vyššie uvedených skutočností obvinení dovolaciemu súdu navrhli, aby podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil porušenie zákona v ich neprospech napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj konaním mu predchádzajúcim, podľa § 386 ods. 2 Tr. por. aby zároveň uvedené rozhodnutie zrušil, a tiež aj prvostupňový rozsudok a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. aby vec prikázal na opätovné prerokovanie a rozhodnutie v potrebnom rozsahu.

Z písomného vyjadrenia prokurátora (§ 376 Tr. por.) k podaným dovolaniam vyplýva, že tento nepovažuje za daný žiaden z dôvodov dovolania. Zdôraznil, že tak v konaní pred ŠTS, ako aj v odvolacom konaní bolo zachované právo obvinených na obhajobu, tiež boli dôsledne vyhodnotené všetky dôkazy z hľadiska ich zákonnosti a rozhodnutia súdov sú zákonné, správne a spravodlivé.

Konkrétnejšie sa potom vyjadril v tom smere, že pred vyhlásením prvostupňového rozsudku nebolo zo strany obhajoby požadované vykonanie širšieho rozsahu získaných záznamov (obrazovo-zvukových, či telekomunikačnej prevádzky) než tých, ktoré boli predložené súdu a boli súčasťou spisu. Táto

požiadavka bola vznesená až po zmene osoby obhajcu, čo bolo bezprostredne pred termínom verejného zasadnutia na najvyššom súde, ktorý však i napriek tomu umožnil s dostatočnou časovou rezervou obhajobe preskúmať všetky získané záznamy. Obhajoba ale napokon žiadnu selekciu takých dôkazov, ktoré by mohli viesť k inému rozhodnutiu, nezabezpečila, a preto tvrdenie, že nové dôkazy nepochybne mohli viesť k iným (prospešnejším) skutkovým záverom, je iba čisto hypotetické. Ak ide o samotnú selekciu záznamov, ktoré sú vykonávané v konaní pred prvostupňovým súdom, tak táto nie je porušením práva na obhajobu, pretože ak sa obhajoba domnieva, že by mali byť tieto záznamy doplnené v rámci dokazovania, môže tak v aktuálnom čase urobiť, čo v posudzovanej veci nenastalo.

Pokiaľ ide o posudzovanie výpovede svedka Ing. W. O., PhD. a vymedzenie stíhaného skutku, tak rovnako aj s týmto sa podľa názoru prokurátora konajúce súdy zákonným spôsobom vysporiadali.

S poukazom na skôr zmieňované preto prokurátor záverom navrhol, aby najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Tr. por. podané dovolania odmietol.

Najvyšší súd ako súd dovolací v zmysle § 378 Tr. por. vec predbežne preskúmal a dospel k záveru, že dovolania obvinených nie je potrebné odmietnuť z formálnych dôvodov [§ 382 písm. a), písm. b), alebo písm. d) až písm. f) Tr. por.]. Zároveň však zistil, že je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 (ods. 1) Tr. por., a preto obe podané dovolania podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Tr. por. dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo príslušník, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Úvodom je nutné zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších. Tie sú ako dovolacie dôvody výslovne uvedené v § 371 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi ustanovenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Ak ide o viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené podľa § 385 ods. 1 Tr. por., tu je dôležité rovnako úvodom poznamenať - tak ako to napokon najvyšší súd už stabilne zdôrazňuje v rámci svojej rozhodovacej činnosti - že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich podradenie pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (pozri k tomu bližšie R 120/2012).

Čo sa týka potom konkrétne posudzovaných dovolaní obvinených Ing. W. N., PhD. a prof. Ing. O. N., CSc., k tomu uvádza dovolací súd nasledovné:

Prvý okruh uplatnených dovolacích námietok sa týka obrazovo-zvukových záznamov a záznamov telekomunikačnej prevádzky, keď v danej súvislosti obvinení namietali jednak údajný nedostatok im zo strany odvolacieho súdu poskytnutého času na oboznámenie sa s nimi (a tým aj na predloženie dôkazov z ich strany) a jednak tiež údajnú neúplnosť obrazovo-zvukových záznamov, keďže prvý záznam má byť až z 3. mája 2016, pričom ale v príslušnom príkaze je určené sledované obdobie už od 20. apríla 2016. V bezprostrednej spojitosti s uvedeným je potom zo strany dovolateľov namietaný i spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý nemal podľa ich názoru vzhľadom na zistené pochybenie ich odvolania zamietnuť, ale mal napadnutý prvostupňový rozsudok zrušiť a vec vrátiť ŠTS na nové konanie a rozhodnutie. A napokon je poukazované i na súvisiace vyjadrenie odvolacieho súdu (presne citované na iných miestach tohto rozhodnutia), ktorým malo dôjsť k porušeniu princípu prezumpcie nevinoty.

Pokiaľ ide o otázku podradenia týchto námietok, ktoré (ako bolo uvedené už vyššie) vykonáva dovolací súd, tak treba uviesť, že tieto sú potencionálne subsumovateľné nielen pod v tomto ohľade obvinenými označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., ale tiež pod dôvod podľa písm. g) (námietka týkajúca sa údajne neúplných obrazovo-zvukových záznamov), ako aj písm. e) (ak ide o údajne „predpoklad“ konajúci odvolací senát, ktorý mal byť o vine obvinených rozhodnutý už vopred).

V ďalšom kroku preto dovolací súd v súlade s § 371 ods. 4 veta prvá Tr. por. skúmal, či tieto námietky boli dovolateľom v pôvodnom konaní známe a či ich uplatnili najneskôr v konaní pred odvolacím súdom. Zistil pritom, že s výnimkou dovolateľmi tvrdenej zaujatosti odvolacieho senátu, ktorá však má vyplývať až z vyššie citovaného vyjadrenia obsiahnutého v odôvodnení napadnutého rozhodnutia súdu druhého stupňa a teda ju nebolo možné do právoplatného skončenia veci namietat, dovolatelia v tejto časti dovolania namietané okolnosti uplatnili už v pôvodnom konaní. Bolo tak povinnosťou odvolacieho súdu zaoberať sa otázkou „opodstatnenosti“ každej z vyššie uvedených výhrad, pričom však ani jednu z nich neuznal za relevantnú z pohľadu možnosti konštatovania naplnenia niektorého z do úvahy prichádzajúcich dôvodov dovolania.

Najskôr k otázke „primeranosti“ času na uplatnenie práv obhajoby z pohľadu možnosti oboznámiť sa s úplnými získanými záznamami a predložiť prípadné návrhy na doplnenie dokazovania najvyšší súd uvádza:

Podľa § 115 ods. 6 Tr. por. ak sa má záznam telekomunikačnej prevádzky použiť ako dôkaz, treba k nemu pripojiť, ak to vyhotovený záznam umožňuje, doslovný prepis záznamu, ktorý vyhotoví príslušník Policajného zboru vykonávajúci odpočúvanie, v rozsahu zistených skutočností významných pre trestné konanie, s uvedením údajov o mieste, čase, orgáne, ktorý záznam vyhotovil, a zákonnosti vykonávania odpočúvania. Záznam telekomunikačnej prevádzky sa na vhodných elektronických nosičoch uchováva v celosti v spise, ktorých kópie si môže vyžiadať prokurátor a obvinený alebo obhajca. Po ukončení odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky si obvinený alebo obhajca môžu na svoje náklady vyhotoviť prepis záznamu telekomunikačnej prevádzky v rozsahu, v akom to uznajú za vhodné. Povinnosti uvedené v prvej vete sa na nich vzťahujú primerane. Hodnovernosť prepisu posudzuje súd. Ak bol prepis záznamu vyhotovený v prípravnom konaní, predseda senátu môže nariadiť jeho doplnenie, ktoré vyhotoví príslušník Policajného zboru uvedený v prvej vete. (...)

Podľa § 114 ods. 6 Tr. por. ak sa má obrazový, zvukový alebo obrazovo-zvukový záznam použiť ako dôkaz, postupuje sa primerane podľa § 115 ods. 6.

V posudzovanej veci odvolací súd napravil nedostatok spočívajúci v tom, že obsahom jemu predloženého spisu neboli nosiče s úplnými získanými záznamami a následne ich kópie poskytol (s ohľadom na odvoláciu námietku predloženú zo strany obvinenými novozvoleného obhajcu Mgr. Mareka Paru) obhajobe za účelom oboznámenia sa s nimi a následného „predloženia“ iných častí (oproti tým,

ktoré boli v priebehu hlavného pojednávania vykonané) týchto záznamov, ktoré považuje za potrebné vykonať ako dôkaz. K tomu je vhodné len na okraj poznamenať, že z dovolacej argumentácie vyplýva, že obvinení nie úplne rozlišujú medzi spomínanými dodatočne zabezpečenými nosičmi ako prameňmi (nosiťmi) dôkazov a dôkazom ako takým, ktorým je len samotná informácia, resp. poznatok, ktorý súd získal o skutočnosti dôležitej pre trestné konanie.

Ak ide o „problematický“ časový aspekt v súvislosti s uplatnením práv obhajoby, k tomu sa vyjadril už odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, keď k tomu o. i. úvodom skonštatoval, že obvinených v danej trestnej veci od vznesenia obvinenia zastupovala nimi splnomocnená obhajkyňa JUDr. Ivana Kochanská, keď len tri dni pred tým, kedy sa malo konať verejné zasadnutie na odvolacom súde, títo splnomocnili svojim zastupovaním Mgr. Mareka Paru (v danom smere pritom odkázal tiež na právne závery vyplývajúce z R 4/2010 - chybné označeného ako R 35/2008). Z obsahu odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia ďalej vyplýva, že obhajoba (obvinení samotní, ani ich obhajkyňa) sa ani raz v priebehu konania nedomáhala „úplných“ záznamov, resp. doplnenia dokazovania v danom smere v širšom, než prokurátorom predloženom rozsahu (tiež neboli zo strany obvinených, ani ich obhajkyne vznesené žiadne námietky po tom, ako boli za ich prítomnosti záznamy v príslušnom rozsahu vykonané na hlavnom pojednávaní). Prvýkrát s uvedenou požiadavkou prišiel až v priebehu odvolacieho konania nový obhajca obvinených Mgr. Marek Para.

Odvolací súd zdôraznil, že tak ako zmieňované právo obvinení nevyužili v rámci prípravného konania, či v štádiu konania na súde prvého stupňa, rovnako tak napokon svoje právo nevyužili ani počas odvolacieho konania. Predloženie návrhu na doplnenie dokazovania zo strany ich obhajcu Mgr. Mareka Paru deň pred konaním verejného zasadnutia 1. marca 2018 a následne 10. apríla 2018, 13. apríla 2018 a v deň konania verejného zasadnutia 16. apríla 2018 označil len za odkladací manéver, čo sa preukázalo tým, že menovaný obhajca napriek tomu, že mu boli poskytnuté všetky záznamy telekomunikačnej prevádzky a všetky obrazovo-zvukové záznamy monitorovaných osôb a priestoru, si v primeranej lehote svoju zákonom uloženú povinnosť nesplnil.

Doslovne citujúc z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (s. 14): „V písomnom podaní doručenom 10. apríla 2018 obhajca obžalovaných predložil pod bodom I. zoznam 43 hovorov a SMS bez toho, aby zabezpečil ich doslovné prepisy. Rovnako pod bodom II. predložil zoznam 14 hovorov a SMS, ktoré podľa jeho názoru boli nevykonateľné. V tomto prípade však z jeho strany išlo vyslovene o zavádzajúce konštatovanie, keďže podľa zistenia odvolacieho súdu uvedené hovory neboli reálne uskutočnené (napr. A) z 21. apríla 2016 - trval od 20:04:00 do 20:04:00, B) z 22. apríla 2016 trval od 09:33:40 do 09:33:40, C) z 26. apríla 2016 trval od 15:57:56 do 15:57:56, atď.). Do tejto skupiny obhajca obžalovaných zaradil pod písmenom I) aj hovor z 12. mája 2016, ktorý trval od 15:32:51 do 15:34:38, teda 1 minútu a 46 sekúnd. Pritom podľa obsahu evidentne išlo o omylom volané číslo z mobilu nachádzajúceho sa zrejme vo vrecku monitorovanej osoby. Napokon pod bodom III. obhajca obžalovaných predložil zoznam 16 hovorov a SMS, ktoré požadoval preskúmať. Aj v tomto prípade do zoznamu zaradil neuskutočnené hovory, ale napríklad aj hovor monitorovanej osoby s operátorom Orange (C) z 12. mája 2016, ktorý trval od 11:55:09 do 11:56:34, teda 1 minútu a 25 sekúnd a hovor z 24. mája 2016 (č. 3844), ktorý trval od 08:52:20 do 08:53:06, teda 46 sekúnd a týkal sa odovzdania vstupeniek u monitorovanej osoby.“

Odvolací súd následne poznamenal, že 13. apríla 2018 obhajca obvinených Mgr. Marek Para predložil tiež návrh na doplnenie dokazovania v podobe 132-stranového znaleckého posudku, ktorého účelom bolo dešifrovať, skenovať, vyhľadať a archivovať relevantné údaje uložené na poskytnutých elektronických nosičoch, pričom tento ešte v deň konania verejného zasadnutia (16. apríla 2018) doplnil ďalším 10-stranovým znaleckým posudkom. Ako upozornil odvolací súd, predmetné znalecké posudky si obhajca nechal vyhotoviť napriek tomu, že odovzdané elektronické nosiče obsahovali aj program na otvorenie všetkých záznamov telekomunikačnej prevádzky, pričom splnomocnená koncipientka obhajcu bola predsedom senátu s návodom na jeho použitie osobne oboznámená. Ak ide o externý disk obsahujúci všetky obrazovo-zvukové záznamy, tento bol navyše použiteľný hneď od momentu jeho prevzatia.

Záverom odvolací súd skonštatoval, a s tým sa v plnom rozsahu stotožňuje i súd dovolací, že poskytol obhajobe v súvislosti so zabezpečenými záznamami telekomunikačnej prevádzky a obrazovo-zvukovými záznamami potrebnú súčinnosť a časový priestor, no napriek tomu obhajca obvinených v danom smere nepredložil žiaden relevantný návrh na doplnenie dokazovania (ním predložený návrh z dôvodov ozrejmených vyššie zamietol s tým, že zároveň zdôraznil, že skutkový stav považuje v posudzovanej veci bez dôvodných pochybností za preukázaný z už vykonaného dokazovania).

Dovolací súd k tomu na podporu správnosti vyššie uvedeného záveru dodáva, že „primeranosť“ lehoty poskytnutej zo strany odvolacieho súdu na uplatnenie práv obhajoby nemožno vnímať tak, že má ísť minimálne o taký časový priestor, aký predstavujú získané záznamy, resp. inak, nemožno ju vnímať tak, ako to predostreli dovolatelia - čisto „matematicky“ s ohľadom na obsah/rozsah všetkých záznamov, ale túto je potrebné posudzovať tak v kontexte už zmieňovaného predchádzajúceho priebehu konania, kedy neboli predstreté zo strany obhajoby žiadne návrhy, ani námietky (keď zároveň platí, že spôsob výkonu obhajoby je vecou obvineného a ním splnomocneného obhajcu), ako i s poukazom na to, že obvinení - ktorých obhajca „iba“ zastupuje - predsa musia vedieť, ktoré iné časti záznamov by mali svedčiť v ich prospech.

Rovnako bez významu v danom smere nie je potom ani tá okolnosť (právo naopak), že napokon ani do dňa rozhodnutia dovolacieho súdu nebol zo strany obhajoby predložený žiadny návrh poukazujúci na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z tých častí získaných záznamov, ktoré neboli v pôvodnom konaní vykonané a ktoré by mali svedčiť v prospech dovolateľov, resp. ktoré by mohli viesť k iným skutkovým záverom - ako to sama obhajoba uvádzala. So zreteľom na uvedené potom nedá dovolaciemu súdu neoznačiť predmetnú námietku za čisto formálnu, bez akéhokoľvek reálneho dopadu na právo dovolateľov na obhajobu.

Pokiaľ ide o dovoláciu námietku týkajúcu sa údajnej neúplnosti obrazovo-zvukových záznamov na poskytnutom elektronickom nosiči, tak na túto je „primárna“ odpoveď dovolacieho súdu - z pohľadu do úvahy prichádzajúceho dôvodu dovolania, ktorý vyžaduje pre svoju konštatáciu určitú intenzitu prípadne zisteného pochybenia, konkrétne na „úrovni“ porušenia práva na spravodlivý proces ako celku - taká, že v prípade skutočností vyplývajúcich z uvedených záznamov rozhodne nešlo o dôkazy, na ktorých by bolo výlučne alebo v rozhodujúcej miere založené uznanie viny dovolateľov.

Vychádzajúc z dotknutých rozhodnutí možno za takýto rozhodujúci dôkaz označiť celkom jednoznačne predovšetkým výpoveď svedka (študenta) Ing. R. M., ktorý sa priznal, okolnosti skutku veľmi podrobne popísal a ktorý bol napokon tiež právoplatne odsúdený za prečin nepriamej korupcie (uzavrel dohodu o vine a treste). V tomto smere je potom dôležitá i jeho následná konfrontácia s obvineným Ing. W. N., PhD., ako i svedkom doc. Ing. V. Q., CSc. Skutočnosti zistené výsluchom zmieňovaného študenta považovali súdy za vierohodné aj s poukazom na vykonané listinné dôkazy poskytnuté zo strany M. I., ktoré navyše korešpondovali aj s vykonanými záznamami telekomunikačnej prevádzky.

Odhliadnuc od skôr uvedeného záveru dovolacieho súdu tento ale na okraj v danej súvislosti dodáva, že aj s poukazom na vyjadrenie riaditeľa Odboru zvláštnych policajných činností Západ, Úradu zvláštnych policajných činností Prezídia Policajného zboru z 13. marca 2018 (č. l. 1095) nemá dôvod pochybovať o tom, že obsahom nosiča sú všetky záznamy získané na základe príkazu podľa § 114 Tr. por. - tak, ako sa to v predmetnom vyjadrení výslovne konštatuje.

Ak ide následne o bezprostredne s už skôr uvedeným súvisiacu námietku dovolateľov, smerujúcu konkrétne k spôsobu rozhodnutia odvolacieho súdu, tak k tomu je potrebné zdôrazniť, že odvolací súd vzhľadom na závery, ku ktorým dospel - a teda, že je napadnuté prvostupňové rozhodnutie správne tak po skutkovej, ako i právnej „stránke“, keď sa tiež v plnom rozsahu stotožnil i s výrokom o treste - správne odvolania obvinených zamietol. S poukazom na uvedené tak neexistoval žiaden zákonný dôvod na zrušenie rozsudku ŠTS.

To, že odvolací súd v súlade s vetou druhou § 115 ods. 6 Tr. por. zabezpečil do spisu elektronické

nosiče so všetkými získanými záznamami (a to či už obrazovo-zvukovými záznamami, ako aj záznamami telekomunikačnej prevádzky) pritom na predmetnom závere nič nemení. Je síce pravdou, že v tomto smere bolo odvolanie obvinených dôvodné (t. j. uvedené nosiče mali byť súčasťou spisu podľa vyššie citovaného ustanovenia), avšak jednak zabezpečenie uvedených elektronických nosičov nepredstavovalo pre konajúci odvolací súd rozhodne žiadne (a už vôbec nie „neprimerané“) ťažkosti, a jednak v skutočnosti aj po ich zabezpečení a poskytnutí obhajobe priestoru, aby poukázala na iné, než prokurátorom v zmysle zákona predložené (z jeho pohľadu pre dané trestné konanie významné) časti, táto napokon na žiadne také relevantné časti nepoukázala (tu pozri skôr citovanú časť z odôvodnenie odvolacieho súdu).

Rozsah dôkazov, na podklade ktorých rozhodol odvolací súd, sa teda v ničom nezmenil oproti prvostupňovému konaniu, keď tiež treba uviesť, že (ako je to zrejmé z už uvedeného) napokon ani nedostatok v podobe v spise absentujúcich nosičov s úplnými získanými záznamami až do konania odvolacieho súdu nemal v konečnom dôsledku žiaden vplyv na rozhodnutie o vine obvinených. V tomto smere je teda ich tvrdenie, že „nové vo veci zabezpečené dôkazy mohli viesť k iným skutkovým záverom“, čisto hypotetické.

Napokon z vyššie sumarizovaných dovolacích námietok vyplýva, že obvinení majú pochybnosti o ne/zaujatosť konajúceho odvolacieho senátu, a to vzhľadom na jeho vyjadrenie uvedené v odôvodnení rozhodnutia, z ktorého má byť zrejmé, že tento bol o ich vine celkom zjavne rozhodnutý už vopred, čo je v rozpore s princípom prezumpcie nevinoty [materiálne ide o námietku spadajúcu pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Tr. por., ako už bolo aj zmienené skôr].

Pokiaľ ide o samotný princíp prezumpcie nevinoty, treba v prvom rade zdôrazniť, že tento je porušený najmä akýmkoľvek súdnym rozhodnutím, ktoré vyjadruje presvedčenie, že určitá osoba je vinná z trestného činu bez toho, aby jej vina bola preukázaná zákonným spôsobom. Za porušenie princípu prezumpcie nevinoty treba považovať, ak súd dáva verejne najavo, že zastáva názor, že osoba je páchatelom a považuje ho za vopred odsúdeného (pozri napr. III. ÚS 410/08).

Rovnako je za potrebné poukázať aj na východiská princípu prezumpcie nevinoty, podľa ktorých sa má prezumpciou nevinoty dosiahnuť to, aby osoba obvinená z trestného činu neznášala negatívne dôsledky tohto obvinenia rovnajúce sa následkom súdneho rozhodnutia o vine a aby priebeh vykonávaného dokazovania umožnil sudcovi rozhodnúť nestranne a nezaujato. Z tohto základného účelu prezumpcie nevinoty je potom možné odvodiť jej stránku hmotnoprávnú, kde ide o pravidlá zakazujúce vyjadrovať sa o obvinenom ako o vinnom pred právoplatným rozhodnutím súdu o jeho vine, a stránku procesnoprávnú, kde ide o pravidlá súdneho dokazovania, ktoré majú byť také, aby súd určil vinu obvineného nestranne a na základe zákona (pozri napr. III. ÚS 22/2013).

S ohľadom na uvedené, ako i s prihliadnutím na to, že dotknutá formulácia je súčasťou „konečného“ rozhodnutia o vine (keď sa žiada v danej súvislosti opäť podotknúť i tú skutočnosť, že dôkazná situácia sa oproti prvostupňovému konaniu nijako nezmenila) a zároveň z obsahu predloženého spisu nevyplýva, že by konajúci senát v priebehu odvolacieho konania pristupoval k strane obhajoby inak ako nestranne a nezaujato, dospel dovolací súd napokon k takému záveru, že v posudzovanom prípade nielenže nedošlo k žiadnemu zásahu do práva obvinených na prezumpciu nevinoty, ale tiež nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti príslušného odvolacieho senátu.

Okrem už vyššie rozobratých dovolacích námietok, ktorými sa obvinení domáhali vyslovenia porušenia ich práva na obhajobu, títo záverom svojej argumentácie vyslovili názor, že odvolací súd mal porušiť ich právo na obhajobu zásadným spôsobom tiež tým, že neumožnil ich obhajcovi odôvodniť záverečný návrh podľa § 295 ods. 3 a § 298 Tr. por. s primeraným použitím § 274 Tr. por. K tomu uvádza dovolací súd iba toľko, že kým v závere hlavného pojednávania má obhajoba o. i. podľa § 274 Tr. por. právo na prednesenie záverečnej reči (obvinený má tiež právo posledného slova), v závere verejného zasadnutia má podľa § 295 ods. 3 Tr. por. právo „len“ na prednesenie konečného návrhu - ide o osobitný inštitút, ktorý na rozdiel od záverečnej reči spočíva len v uvedení navrhovaného spôsobu

rozhodnutia. Primerané použitie § 274 Tr. por. na verejné zasadnutie (konané o odvolaní) s odkazom na 298 Tr. por. tu teda neprichádza do úvahy, a preto ani konajúci odvolací senát sa nemohol dopustiť v danom smere žiadneho porušenia práva na obhajobu.

Druhý veľký okruh dovolacích námietok obvinených, ktorým je venovaný najväčší priestor v podaných dovolaniach, sa týka výsluchu svedka Ing. W. O., PhD. Podstata argumentácie dovolateľov v tejto časti tkvie v tom, že k prečítaniu zápisnice o výpovedi svedka Ing. W. O., PhD. z prípravného konania (z 8. novembra 2016) podľa § 263 ods. 4 Tr. por. na hlavnom pojednávaní konanom 4. mája 2017 po tom, čo dotknutý svedok s odkazom na možnú obavu z privedenia si trestného stíhania podľa § 130 ods. 2 Tr. por. odmietol vo veci vypovedať, údajne neboli splnené podmienky, a teda má ísť v danom smere o nezákonný dôkaz, ako aj o porušenie práva na obhajobu.

Najprv vo vzťahu k otázke správnej subsumpcie, pod ten-ktorý dovolací dôvod najvyšší súd uvádza, že vecné výhrady tak, ako boli v tejto súvislosti zo strany obvinených v podaných dovolaniach uplatnené, v celom rozsahu spadajú (vecná podraditeľnosť námietky a jej samotná opodstatnenosť sú pritom dve odlišné „veci“) iba pod dôvod dovolania uvedený v § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. a nie - pokiaľ ide o časť tvrdení - aj pod v tomto ohľade všeobecnejší dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Z uvedeného následne (s poukazom na znenie ustanovenia § 371 ods. 4 veta prvá Tr. por.) vplýva povinnosť predchádzajúceho vytýkania aktuálne predložených dovolacích námietok, a to najneskôr v priebehu odvolacieho konania - za predpokladu súčasnej vedomosti o nich. Z obsahu predloženého spisového materiálu pritom dovolací súd zistil, že táto podmienka bola zo strany oboch obvinených „v plnom rozsahu“ (z pohľadu uplatnených námietok) splnená, a teda je možné (a zároveň nevyhnutné) sa zaoberať samotnou vecnou opodstatnenosťou aj týchto výhrad, podrobne zosumarizovaných v skorších častiach odôvodnenia tohto rozhodnutia.

V rámci odpovede na tieto námietky je potom potrebné zo strany dovolacieho súdu konkrétne uviesť nasledovné:

Po prvé, ak ide o „pochybnosti“ obvinených ohľadom práva svedka Ing. W. O., PhD. odmietnuť vypovedať s odkazom na nebezpečenstvo možného privedenia si trestného stíhania po tom, čo už tento bol „vo veci“ právoplatne odsúdený (menovaný svedok bol právoplatne odsúdený za prečin nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Tr. zák. rozsudkom ŠTS z 13. decembra 2016, sp. zn. BB-3T/29/2016, a to na základe uzavretej dohody o vine a treste - ako zákonného inštitútu s legálnym benefitom v podobe nižšieho trestu), ako i po tom, ako už skôr vypovedal, a teda svoje právo nevyužil, tak v tejto súvislosti je potrebné v zmysle ustálenej judikatúry zdôrazniť, že ak bol svedok, ktorý bol skôr spoluobvineným, zúčastnený na trestnom čine obvineného, proti ktorému vypovedá, má vždy právo odmietnuť výpoveď podľa § 130 ods. 2 Tr. por., a to aj vtedy, keď sa trestné stíhanie proti nemu už právoplatne skončilo.

Právo svedka odoprieť výpoveď, ak by svojou výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo osobám uvedeným v § 130 ods. 2 veta prvá Tr. por., je dôsledkom ústavnej ochrany pred takouto povinnosťou (čl. 47 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 37 ods. 1 Listiny základných práva slobôd) a táto má prednosť pred dosiahnutím účelu trestného konania v zmysle § 1 Tr. por., a to aj vtedy, ak by v konkrétnej veci mohla viesť k dôkaznej núdzi (pozri k tomu R 60/2003 - bod I. prvá právna veta, tiež rovnako R 35/2008 - bod I. a R 14/2012 - bod I. prvá právna veta a bod II.).

Preto v posudzovanej veci konajúci súd prvého stupňa správne „bez ďalšieho“ akceptoval prejav vôle svedka Ing. W. O., PhD. na hlavnom pojednávaní konanom 4. mája 2017 vo veci nevypovedať z dôvodu, „aby svojou výpoveďou nespôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe a svojim blízkym“, keď žiadne ďalšie posudzovanie „oprávnenosti“ využitia daného práva v tomto prípade neprichádzalo do úvahy.

Na takéhoto „špecifického“ svedka, skôr spoluobvineného, teda „nedopadajú“ inak všeobecne platiace závery týkajúce sa „iného okruhu svedkov“ uvedené v R 35/2008 pod bodom II., podľa ktorých právo

odoprieť výpoveď podľa § 130 ods. 2 Tr. por. sa nemôže vzťahovať na výpoveď svedka ako celok a nemôže byť absolútne (na rozdiel od práva odoprieť výpoveď podľa § 130 ods. 1 Tr. por.), najmä z dôvodov poskytnúť orgánom činným v trestnom konaní a súdom možnosť získať dostatočne potrebné podklady na zistenie, či je hrozba nebezpečenstva trestného stíhania reálna. Uvedená právna veta bola preto v predmetnej veci zo strany odvolacieho súdu v odôvodnení jeho rozhodnutia nepriliehavo citovaná, čo dovolací súd aktuálne koriguje.

Ďalšie, čo považuje dovolací súd za potrebné vzhľadom na argumentáciu dovolateľov uviesť, je potom tá skutočnosť, že rozhodne nie je pravdou, že by s poukazom na zásadu ne bis in idem už právoplatne odsúdenej osobe, ktorá má neskôr vypovedať ako svedok vo vzťahu ku skutku, ktorého bola účastná, nehrozilo žiadne „nebezpečenstvo trestného stíhania“, keď tu treba predovšetkým poukázať na možnú obnovu konania v jej neprospech (ako zákonom predvídanú výnimku zo zásady ne bis in idem - § 2 ods. 8 Tr. por., a teda právnu možnosť byť znovu stíhaný za ten istý skutok). Rovnako prichádza do úvahy, napr. aj prípadné vznesenie obvinenia za iný, nadväzujúci skutok, prípadne ďalší čiastkový útok pokračovacieho trestného činu a pod.

Pokiaľ pritom dovolatelia v posledne spomínanej súvislosti na podporu svojich tvrdení poukazovali na rozhodovaciu činnosť ESLP, tak tu si zrejme obvinení neuvedomili jednu zásadnú skutočnosť, a síce, že podľa čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (tak, ako je vykladaný ESLP) má prednosť pred našim vnútroštátnym zákonom len vtedy, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

A nakoľko je už z vyššie uvedeného zrejmé, že v tomto prípade poskytuje náš vnútroštátny zákon (tak, ako je vykladaný vnútroštátnymi súdmi) - konkrétne ustanovenie § 130 Tr. por. - osobe svedka vyššiu mieru ochrany ako zmieňovaná medzinárodná zmluva, neprichádza jej aplikácia s poukazom na už citovaný článok Ústavy Slovenskej republiky do úvahy (alebo inak, názor vyjadrený v rozhodnutí ESLP, na ktoré odkazovali obvinení, je z daného pohľadu irelevantný).

V tejto súvislosti možno záverom tiež podotknúť, že ak zákon vo všeobecnosti poskytuje ochranu určitému právu jednej osoby, nemôže potom využitím tohto práva zo strany príslušnej osoby (v danom prípade konkrétne využitím práva dotknutého svedka vo veci nevypovedať) zároveň dôjsť k porušeniu žiadneho práva inej osoby, resp. k nezákonnému zásahu do práva inej osoby (v tomto prípade teda k porušeniu práva obvineného/obvinených na obhajobu).

V nadväznosti na vyššie podrobne rozobraný záver dovolacieho súdu ohľadne správnosti postupu prvostupňového súdu, ktorý „akceptoval“ na hlavnom pojednávaní v súlade so zákonom učené vyhlásenie svedka Ing. W. O., PhD. vo veci nevypovedať, je potom ako druhé nevyhnutné zdôrazniť to, že rovnako tak za správny a súladný so zákonom treba považovať i nasledujúci postup ŠTS, keď tento konkrétne na návrh prokurátora (na okraj možno zmieniť, že aj so súhlasom samotnej obhajkyne obvinených) podľa § 263 ods. 4 Tr. por. prečítal zápisnicu o skoršej výpovedi svedka (z prípravného konania). K takému postupu boli totiž splnené všetky potrebné podmienky. K tomu sa žiada poukázať predovšetkým na to, že:

- v posudzovanej veci nedošlo k žiadnemu neprípustnému križovaniu „procesného postavenia“ svedok/obvinený (čítaná bola výpoveď Ing. W. O., PhD. z prípravného konania, kedy bol vypočúvaný v procesnom postavení svedka), čo napokon dovolatelia ani nespochybnili, resp. nenapádali;
- pred výpoveďou v prípravnom konaní (8. novembra 2016) bol Ing. W. O., PhD. riadne poučený, a to s osobitným dôrazom nielen na § 130, ale i § 263 ods. 4 Tr. por., pričom sa výslovne vyjadril v tom smere, že svoje právo odoprieť vypovedať nevyužíva;
- menovaný svedok rovnako tak presne vedel, k akému skutku vypovedá a tiež vo vzťahu k akým konkrétnym osobám (veď napokon v danom čase už tak dovolatelia, ako i dotknutý svedok boli vo veci obvinení, avšak posledne uvedený bol ešte v októbri daného roku vylúčený zo spoločného konania);
- zápisnica o skoršej výpovedi svedka Ing. W. O., PhD. bola správne čítaná podľa § 263 ods. 4 Tr. por., keď v tomto smere je žiaduce opäť poukázať na judikatúrne závery najvyššieho súdu, uvedené v

jeho uznesení z 8. marca 2011, sp. zn. 2 Tdo 4/2011, publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 14/2012 [pozri k tomu konkrétne bod I., ktorého znenie nadväzuje na skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, v zmysle ktorých postup podľa § 263 ods. 3 písm. c) Tr. por. v prípade svedka, ktorý bol skôr, resp. stále je obvinený z účasti na čine obvineného, vo veci ktorého má/mal vypovedať, neprichádza do úvahy, keďže takýto svedok má vždy právo odmietnuť vo veci vypovedať - a teda nemôže odoprieť vypovedať „bez oprávnenia“, ako to predpokladá posledne uvedené ustanovenie];

- namietaný výsluch svedka Ing. W. O., PhD. (v prípravnom konaní), nielenže bol vykonaný zákonným spôsobom, ale o jeho vykonaní bola vyrozumená aj obhajkyňa obvinených Ing. W. N., PhD. a prof. Ing. O. N., CSc. Predmetný dôkaz by teda bol - z pohľadu dodržania zásady kontradiktórnosti - použiteľný aj keby predstavoval jediný, resp. rozhodujúci dôkaz. Treba pritom zdôrazniť, že o takúto situáciu v posudzovanej veci nejde, keďže výpoveď tohto svedka je len jedným z viacerých navzájom sa dopĺňujúcich usvedčujúcich dôkazov, ktoré podrobne zhodnotili súdy oboch stupňov v odôvodneniach svojich rozhodnutí a na ktoré už vyššie poukázal aj dovolací súd.

Ak ide napokon o námietky uvedené obvinenými v súvislosti s dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., tak k nim treba najskôr poznamenať, že nebýva častým javom, že by dovolatelia odôvodňovali naplnenie tohto dovolacieho dôvodu námietkami právneho charakteru tak, ako je tomu v tomto prípade (práve naopak, vo veľkej väčšine prípadov sa dovolatelia „v rámci tohto dôvodu dovolania“ napriek jeho výslovnému zneniu snažia len brojiť proti ustáleným skutkovým zisteniam a záverom, ktoré sú pritom pre dovolací súd závažné a obvinenými vo všeobecnosti nenapadnuteľné prostredníctvom dovolania).

Čo sa potom ale týka už otázky samotnej vecnej opodstatnenosti týchto námietok (presnejšie tu možno hovoriť o troch samotných námietkach) - potencióálne teda spadajúcich do „rozsahu“ uplatneného dôvodu dovolania, ako je uvedené vyššie - tak tu dovolací súd opäť nemôže dať za pravdu obvineným, a to dôvodov podrobne rozvedených nižšie.

Ako prvé v danej súvislosti obvinení v podaných dovolaniach namietali, že znenie skutkovej vety údajne neposkytuje dostatočný podklad pre použitú právnu kvalifikáciu, keď konkrétne formulácia „zabezpečiť úspešné absolvovanie skúšky“ nemá vylučovať aj možnosť uplatnenia vplyvu, ktorý by nesmeroval k zneužitiu právomoci osoby uvedenej v § 329 Tr. zák.

Obvinení sa zjavne pri danej úvahe „inšpirovali“ závermi najvyššieho súdu uvedenými v rozsudku z 25. októbra 2016, sp. zn. 2 To 11/2015, uverejnenom tiež v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, v zmysle ktorých formuláciu „svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby“, uvedenú v § 336 Tr. zák., je potrebné vyložiť tak, že ide o uplatňovanie vplyvu páchatela zásadne smerujúceho k zneužívaniu právomoci osoby, ktorá je predmetom pôsobenia; nejde teda o pôsobenie síce neformálne (nezodpovedajúce výslovnému popisu v norme upravujúcej postup v príslušnom konaní), avšak nevybočujúce z podstatného smerovania k legálnemu účelu právomoci osoby uvedenej v ustanoveniach § 328 až § 330, resp. § 332 až § 334 Tr. zák. (R 49/2017 - II.).

S poukazom aj na posledné citované, s použitou právnou kvalifikáciou súvisiace „judikatúrne“ závery najvyššieho súdu, potom dovolací súd vo vzťahu k zneniu ním posudzovanej skutkovej vety konštatuje, že toto rozhodne nepripúšťa také konanie zo strany obvinených, ktoré by smerovalo (zjednodušene povedané) k legálnemu účelu. Alebo inak, prijatie úplatku od študenta za to, že bude pôsobené na skúšajúceho a že bude u neho zabezpečené študentovi úspešné absolvovanie skúšky, nepochybne nedáva žiadny priestor pre úvahy o takom (potenciálne do úvahy prichádzajúcom) konaní, ktoré by síce bolo neformálne, avšak nevybočujúce z podstatného smerovania k legálnemu účelu tak, ako sa to snažia prezentovať obvinení cestou svojho obhajcu v podaných dovolaniach. „Legálne“ zabezpečiť úspech pri skúške za úplatu prostredníctvom ďalších osôb jednoducho nejde.

Ak, tak vyššie uvedená formulácia použitá v skutkovej vete pripúšťa priestor len na úvahy o rôznych

možných „nelegálnych“ spôsoboch, akými mohlo dôjsť k zabezpečeniu úspešného absolvovania skúšky. Na tomto mieste však nedá dovolaciemu súdu nedodať, že z odôvodnení rozhodnutí je zrejmé, k akým konkrétnym skutkovým zisteniam konajúce sudy v danom smere po vykonanom dokazovaní dospeli (a síce, že o. i. ani na jednu zo skúšok nebol dotknutý študent oficiálne prihlásený cez univerzitný informačný systém, že obe skúšky prebehli len formálne - odovzdaním vyplnených testov zo strany študenta, ktorý v prípade skúšky z B. I tento dostal na vyplnenie vopred a v prípade skúšky z B. II až ex post po zapísaní známky z daného predmetu, keď tiež zároveň bolo poukázané na to, že obe skúšky študent „akože vykonal“ v termíne, ktorý ani nefiguroval medzi riadne vypísanými termínmi, pričom tieto mu boli zapísané k inému skoršiemu dátumu), avšak predmetné skutkové zistenia nenašli následne „v podrobnostiach“ odraz v skutkovej vety.

Treba ale k posledne uvedenému hneď zároveň uviesť a súčasne tým aj uzavrieť „reakciu“ dovolacieho súdu na úvodom predostretú dovolaciu námietku, že skutok je v skutkovej vete (ktorá jediná je v konečnom dôsledku pre dovolací súd relevantná z pohľadu skúmania správnosti použitej právnej kvalifikácie) aj bez jeho naznačeného možného spresnenia - s ohľadom na súdmi nižšieho súdmi preukázaný konkrétny nelegálny spôsob, akým malo byť zabezpečené pre študenta R. M. spešné vykonanie skúšky, vymedzený tak, že zodpovedá znakom príslušnej časti objektívnej stránky použitej skutkovej podstaty trestného činu nepriameho úplatkárstva.

Ak ide o druhú námietku z radu dovolacích námietok uvedených v kontexte dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., dotýkajúcu sa údajného „nedostatku“ skutkovej vety z pohľadu učiného záveru o spolupáchateľstve obvinených podľa § 20 Tr. zák., tak k tomu je potrebné uviesť najskôr tú skutočnosť, že pre takýto záver (o naplnení znaku spolupáchateľstva) sa vo všeobecnosti vyžaduje jednak spoločné konanie dvoch alebo viacerých páchatel'ov (objektívna podmienka) a jednak spoločný úmysel týchto páchatel'ov, zahŕňajúci tak ich spoločné konanie, ako aj sledovanie spoločného cieľa - t. j. porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom (ako subjektívna podmienka).

Vzhľadom na presnú špecifikáciu dovolacej námietky je pritom zo strany obvinených vnímaná ako problematická konkrétne absencia ich spoločného konania v zmysle pôsobenia na výkon právomoci doc. Ing. V. Q., CSc. (ako skúšajúceho), keď takto mal podľa ustálenej skutkovej vety na menovaného pôsobiť „len“ obvinený prof. Ing. O. N., CSc. (s už teda skôr rozoberaným cieľom zabezpečiť pre dotknutého študenta úspešné absolvovanie skúšky).

Pri viazanosti dovolacieho súdu rozsahom vecne uplatnenej námietky tento v súvislosti s údajnou absenciou spoločného konania vo vyššie zmieňovanom smere považuje za nevyhnutné zdôrazniť, že - tak, ako sa na to poukazuje aj vo všetkých komentároch, či tiež teórii trestného práva hmotného - o „spáchanie trestného činu spoločným konaním“ v zmysle § 20 Tr. zák. ide nielen vtedy, ak každý zo spolupáchateľ'ov svojím konaním naplní všetky znaky konania uvedeného v príslušnom ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, ale tiež o. i. aj vtedy, ak až v súhrne konanie spolupáchateľ'ov naplnia „celú“ objektívnu stránku skutkovej podstaty príslušného trestného činu. Nie je teda potrebné - a niekedy je to dokonca z povahy veci aj vylúčené - aby konanie spolupáchateľ'ov bolo z pohľadu naplnenia zákonom požadovaných znakov príslušnej skutkovej podstaty „rovnocennej povahy“, a tak tomu bolo aj v posudzovanom prípade.

Rovnako (a správne) napokon argumentoval už aj samotný odvolací súd v rámci odôvodnenia dovolaniami napadnutého rozhodnutia (s. 23), keď tak reagoval na predloženú odvolaciu námietku obvinených. Prítom len na okraj (dokreslenie reality) možno tiež poznamenať, že zo záverov vykonaného dokazovania je zrejmé, že „úspešné“ pôsobenie na skúšajúceho doc. Ing. V. Q., CSc. bolo fakticky možné „iba“ prostredníctvom prof. Ing. O. N., CSc. (otec druhého obvineného), a to z dôvodu jeho dlhoročného kamarátstva so skôr menovaným.

Čo sa týka námietky dovolateľ'ov ohľadne tzv. materiálneho korektívu, tu je v prvom rade potrebné poznamenať, že niet pochybností o tom, že pri prečine sa okrem naplnenia formálnych znakov príslušnej skutkovej podstaty požaduje vždy aj naplnenie materiálneho znaku podľa § 10 ods. 2 Tr. zák., v zmysle

ktorého nejde o prečin, ak je jeho závažnosť nepatrná.

Pokiaľ ale ide o „možnosti“ dovolacieho súdu v danom smere, tak treba zdôrazniť, že tento môže pri posudzovaní dôvodu dovolania uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. hodnotiť i potrebnú (vyššiu než nepatrnú) závažnosť prečinu (§ 10 ods. 2 Tr. zák.) a opierať sa pritom o dôkazy, ktoré boli v súdnom konaní vykonané; nesmie však skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku (R 121/2014).

Záver o tom, či pri prečine je daný materiálny korektív podľa § 10 ods. 2 Tr. zák. je teda záverom právnym. Tento právny záver sa však musí zakladať na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania rovnako, ako záver o objektívnych a subjektívnych znakoch prečinu. Skutočnosti významné pre právny záver o tom, či tu je materiálny korektív prečinu, musia byť predmetom dokazovania práve tak, ako všetky ostatné okolnosti naplňujúce znaky trestného činu.

Pri zisťovaní okolností, ktoré majú význam pre záver o materiálnom korektíve prečinu, nemožno vopred prikladať osobitný význam žiadnemu dôkaznému prostriedku, ale na jeho naplnenie treba usudzovať zo všetkých konkrétnych okolností, za ktorých bol prečin spáchaný a zo všetkých relevantných dôkazov.

Ak ide potom o posudzovanú vec, aj s poukazom na už uvedené dovolací súd konštatuje, že okrem formálnych znakov je pri prečine nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Tr. zák. celkom zjavne naplnený aj jeho materiálny znak, keďže jeho závažnosť je v danej veci - vzhľadom na (preukázaný) spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku spolupáchateľov - potrebné považovať za jednoznačne vyššiu než nepatrnú.

Hoci je pravdou, že ani jeden z konajúcich súdov sa v odôvodnení svojho rozhodnutia explicitne nevyjadril k otázke naplnenia aj materiálneho znaku prečinu, napriek tomu však platí, že odôvodnenie výroku o vine zo spáchania skutku zodpovedá v prípade oboch obvinených požiadavke preukázania všetkých zákonných znakov prečinu, včítane toho materiálneho.

K „potrebnej miere“ stupňa závažnosti spáchaného prečinu (t. j. vyššie než nepatrnej) upriamuje dovolací súd - popri samotnom popise skutku uvedeného v skutkovej vete - potom pozornosť predovšetkým na tú časť odôvodnenia odsudzujúceho rozsudku, kde bolo poukázané na to, že trestný čin bol v danom prípade spáchaný sofistikovaným spôsobom, keď obvinení si svoj zámer získať finančné prostriedky (zištná pohnútku) od študenta R. M. presadili nekompromisne aj vnútením mu skúšky z B. II, za ktorú až následne požadovali doplatok úplatku vo výške 200 eur, keď tiež bolo zdôraznené, že obvinení svojim konaním prispeli k dehonestovaniu slovenského vysokého školstva a k vytváraniu dojmu jeho skorumpovanosti (s tým, že samotná nebezpečnosť korupcie ako takej je neustále zdôrazňovaná tak na vnútroštátnej, ako i medzinárodnej úrovni). V posledne uvedenom ide o rozhodné skutočnosti ovplyvňujúce závažnosť spáchaného prečinu v zmysle § 10 ods. 2 Tr. zák.

Ako je teda zrejmé zo skôr uvedeného, najvyšší súd nezistil v posudzovanej veci opodstatnenosť žiadnej uplatnenej dovolacej námietky z hľadiska jej možného podradenia pod niektorý z do úvahy prichádzajúcich dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por., a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.